

พินัย “กรรม” จำจบตาย

ปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ไม่ลงตัว เป็นเรื่องที่พบเห็นกันอยู่บ่อยๆ ทั้งในชีวิตจริงหรือแม้แต่ในละคร ทั้งนี้เพราะเรื่องเงินๆ ทองๆ ท่านว่า ไม่เข้าใครออกใคร

ตามกฎหมายแล้วเมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิต ทรัพย์สินมรดกทั้งหมดย่อมตกทอดแก่ทายาทตามลำดับชั้น เว้นเสียแต่ว่าเจ้าของทรัพย์สินจะได้อำนาจพินัยกรรมระบุว่าจะให้ทรัพย์สินที่มีแก่ใคร จำนวนเท่าใดบ้าง กรณีเช่นนี้ผู้ที่มีสิทธิได้รับมรดกจึงเป็นใครก็ได้ที่เจ้าของทรัพย์สินได้ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรม โดยที่ไม่จำเป็นต้องเป็นทายาทเท่านั้น

และการทำพินัยกรรมก็มีหลายรูปแบบ แล้วแต่จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ทำ เช่น พินัยกรรมแบบธรรมดา แบบเขียนเองทั้งฉบับ แบบเอกสารฝ่ายเมืองแบบเอกสารลับ ซึ่งแต่ละแบบก็จะมีข้อดี ข้อเสีย แตกต่างกันไป

วันนี้ ผมมีเรื่องราวข้อพิพาทที่น่าสนใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมฝ่ายเมือง ซึ่งเป็นพินัยกรรมที่มีความเป็นทางการเพราะต้องทำต่อหน้านายอำเภอ จึงเหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำพินัยกรรมมากนัก และต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐช่วยตรวจสอบความถูกต้องรวมทั้งดูแลเก็บรักษาพินัยกรรมไว้ให้ การทำพินัยกรรมแบบนี้โอกาสผิดพลาดจึงมีน้อย เรียกได้ว่า ผู้ทำสบายใจนอนตายตาหลับแน่ๆ ครับ

แต่ก็ไม่มีอะไรแน่เหมือนแช่แข็ง

ดังเช่นกรณีของคุณยายละม่อมที่ได้ตัดสินใจเลือกทำพินัยกรรมฝ่ายเมืองเพื่อแบ่งสมบัติให้ลูกหลาน โดยได้แจ้งความประสงค์ต่อทางการว่าหากตัวเองเสียชีวิต ต้องการแบ่งที่ดินให้แก่ นางหนูนาหลานสาวกับหลานชาย จำนวน 10 ไร่ ส่วนที่ดินที่เหลืออีก 10 ไร่ แบ่งให้ลูก 4 คน คือนางชมพู่ นางลำไย นายแดงโม และ นายแดงไทย ในจำนวนเท่าๆ กัน โดยแต่งตั้งให้นางหนูนาเป็นผู้จัดการมรดก

หลังจากที่ทำพินัยกรรมเสร็จแล้ว ปลัดบุญมีซึ่งรักษาราชการแทนนายอำเภอก็ได้ลงลายมือชื่อโดยประทับตราประจำตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ แล้วจึงผนึกซองมอบให้เสมียนตราอำเภอเก็บรักษาไว้ตามระเบียบของทางราชการ พร้อมทั้งได้ออกใบรับพินัยกรรมให้คุณยายละม่อมเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย คุณยายละม่อมจึงโล่งอกที่ได้จัดการแบ่งทรัพย์สินของตนเองเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4 ปีให้หลัง คุณยายละม่อมก็ได้เสียชีวิตลง จึงได้มีการนัดเปิดพินัยกรรมกันขึ้น และทันทีที่อ่านพินัยกรรมจบ ทุกคนก็ต้องถึงกับตาค้าง คุณพระช่วย !!! “คุณยายละม่อมไม่ได้ลงชื่อในพินัยกรรม” ทำให้พินัยกรรมดังกล่าวต้องตกเป็นโมฆะ ตามมาตรา 1705 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดจึงตกเป็นของทายาทตามกฎหมาย ซึ่งก็คือลูกๆ ทั้ง 4 คน ของคุณยายละม่อม ในจำนวนเท่าๆ กัน หลานสาวอย่างนางหนูนาจึงหมดสิทธิ์ไปตามระเบียบ

งานนี้ผู้ที่ได้รับผลกระทบในทางลบจากความผิดพลาดของปลัดบุญมีเห็นทีจะเป็นนางหนูนาหลานรักของคุณยายละม่อม และสามีที่ต้องขูดที่ดินไปจำนวน 10 ไร่ นางหนูนาจึงยื่นคำร้องขอรับการช่วยเหลือจากสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการจังหวัด โดยต่อมาได้มีการนัดทนายทนายทั้ง 4 คน มาพบเพื่อประนีประนอม

ผลการไกล่เกลี่ยสรุปว่า ทายาททั้ง 4 คน ได้ทำบันทึกตกลงกันว่าประสงค์ที่จะตั้งนางชมพู่เป็นผู้จัดการมรดกเพื่อทำการแบ่งทรัพย์สินมรดกคือที่ดินจำนวน 20 ไร่ ให้แก่ทายาททั้ง 4 คน เท่าๆ กัน โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อนายแดงโมรับทรัพย์สินมรดกไปแล้วจะแบ่งที่ดินให้แก่นางหนูนา จำนวน 2 ไร่ และนางชมพู่จะยกที่ดินในส่วนของตนจำนวน 5 ไร่ ให้แก่นางหนูนาด้วย จึงเท่ากับว่านางหนูนาจะได้รับที่ดินรวมทั้งสิ้นจำนวน 7 ไร่ แต่อย่างไรก็ตามนางหนูนาก็ยังขาดที่ดินที่ควรจะได้ อีกจำนวน 3 ไร่

นางหนูนาและสามีจึงปรึกษากันโดยเห็นว่าเป็นเพราะปลัดบุญมี ละเลยต่อหน้าที่ไม่ทำการตรวจสอบความถูกต้องของพินัยกรรมให้เสียก่อน เป็นเหตุให้ตนไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินจำนวน 10 ไร่ ซึ่งคิดเป็นเงินกว่าห้าแสนบาท จึงได้ยื่นฟ้องจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) อำเภอ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) กรมการปกครอง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3) ต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามชดใช้ค่าเสียหายแก่ตน

ประเด็นปัญหาของคดีนี้ก็คือ การที่พินัยกรรมของนางละม่อมตกเป็นโมฆะ ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองหรือไม่? และกรมการปกครองซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของปลัดบุญมี จะต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองหรือไม่ เพียงใด ?

อ่านต่อฉบับหน้า...